



AKAD. PROF. DR. ERNEST MAYER

(★ 10. 11. 1920 – † 17. 3. 2009)

Častni član od 28. 4. 1998

Lavdacija: Dr. Tone Wraber, na ustanovnem občnem zboru Botaničnega društva Slovenije, dne 28. 4. 1998 (Hladnikia 11: 51–53, maj 2001)

Ob imenovanju prof. dr. Ernesta Mayerja, rednega člana SAZU, za častnega člana Društva botanikov Slovenije

Ob prvi javni manifestaciji Društva botanikov Slovenije mi prihaja na misel, da je naše dotedanje srečanje sicer res prvo v okviru novoustanovljenega društva, a le eno od mnogih z današnjo vsebino, ki so se začela pred skoraj pol stoletja na pobudo in v organizaciji tedanjega docenta za botaniko na naši univerzi dr. Ernesta Mayerja. V mislih imam botanične večere, ki so pomenili prve botanično strokovne sestanke za slovensko tedaj številčno še dokaj skromno botanično skupnost.

Da, o Ernestu Mayerju bo zdaj beseda. Čeprav je na ljubljanski univerzi deloval 32 let, ga mlajši med nami komaj ali sploh ne poznajo. Zatorej bo nekaj podatkov iz njegovega življenja gotovo dobrodošlih.

Ernest Mayer je bil rojen v učiteljski družini v Tuhinju 10. novembra 1920. Maturiral je 1939 na ljubljanski realni gimnaziji, kjer je bil njegov profesor tudi botanik Viktor Petkovšek. Bil je član tedanjega naravoslovnega krožka, s katerim se je tovrstna dejavnost v Sloveniji sploh začela. Že v nižji gimnaziji je začel zbirati herbarij in se odpravljal na botanične izlete. Od teh mu je v posebnem spominu ostal tisti, ko je po končanem 5. gimnazijskim razredu iz Celovca odkolesaril v Šmohor in se seveda povzpел na Kriške skale, da bi tam spoznal koroško vulfenovko. Biologijo je študiral v Ljubljani in na Dunaju in študij končal leta 1946 z disertacijo *Floristična členitev visokogorskega pasu v Jugovzhodnih Apneniških Alpah in njegov položaj v Vzhodnih Alpah*. Njegov »doktorski oče« je bil znani dunajski rastlinski sistematik in fitogeograf Ervin Janchen. Leta 1946 je prišel na tedanji botanični inštitut ljubljanske univerze in bil po vrsti pomožni asistent, asistent pripravnik, asistent, višji asistent, docent, izredni in redni profesor, vse do leta 1978, ko je prešel na inštitut za biologijo Jovana Hadžija SAZU. Na njem je kot znanstveni svetnik deloval do upokojitve leta 1991, vendar za svojo inštitutsko delovno mizo, redno prihaja vse do danes. Leta 1974 je bil izvoljen za dopisnega, 1983 pa za rednega člana SAZU.

Ko govorim(o) o raziskovalni dejavnosti akademika Ernesta Mayerja, velja najprej omeniti Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja, ki je izšel leta 1952. To delo je bilo po pravici označeno kot temeljno delo novejše slovenske floristike, ob čemer pa tudi ne smemo pozabiti, da je bilo ob času izida prvi sintetski prikaz flore praprotnic in semenk slovenskega (etničnega) ozemlja sploh. Od časa njegovega izida bo kmalu minilo pol stoletja, zaradi česar se ne zavedamo več dovolj, kakšno spodbudo je pomenilo za floristične in taksonomske raziskave flore praprotnic in semenk Slovenije. K njim je s številnimi razpravami prispeval E. Mayer sam, spodbudile pa so tudi njegove učence in sodelavce. Naj omenim(o) nekaj taksonov, ki jih je kot sestavino slovenske flore opisal kot prvi: *Ranunculus sculatus* f. *pseudosculatus*, *Chrysanthemum atratum* subsp. *lithopolitanicum*, *Gentiana x komnensis*, *Pedicularis julica* in *Gentianella liburnica*. Po njem je bil imenovan sicer že dolgo znani, a do leta 1958 nespoznani belovenčni alpski mak Julijskih Alp, *Papaver alpinum* subsp. *ernestimayeri*. Naše današnje druženje ni namenjeno izčrpnemu prikazu delovanja akademika Ernesta Mayerja, zato naj iz njegovega »slovenskega« obdobja navedem(o) le še pregled avtohtone dendroflore Slovenije (1958) in pregled endemičnih semenk Slovenije in bližnje okolice (1960).

Slovensko obdobje imenujem tako zato, ker se je E. Mayer po letu 1960 vse bolj usmerjal v floristično – taksonomske raziskave flore praprotnic in semenk do 1991 leta skupne države Jugoslavije. V treh desetletjih je nastala obsežna bibliografija, bodisi z vsejugoslovansko problematiko, bodisi s takšno, ki se nanaša na posamezne ali več republik nekdanje skupne države. Kot priznavanje pomena njegove tovrstne dejavnosti naj omenim samo članek črnogorskega botanika Vukića Pulevića *Ernest Mayer in Črna Gora* (1990). Sodeloval je pri *Analitički flori Jugoslavije* ter *Flori Bosne i Hercegovine* in tudi napisal pregledni članek o floristični in taksonomski dejavnosti v Jugoslaviji v letih 1945–1961, ki je izšel v ugledni tuji reviji. Tudi v transkolapijski Jugoslaviji je sam ali s sodelavci opisal niz novih taksonov, kar številni s pridevnikom *mayeri* ali *ernesti-mayeri* pričajo o vlogi z njim počaščenega pri raziskovanju flore nekdanje skupne države.

Z njegovim prihodom na ljubljansko univerzo se je intenzivno nabiralno in zamenjevalno dejavnostjo začelo obdobje načrtnega večanja herbarijske zbirke, ki je danes kot herbarij Oddelka z biologijo (LJU) največja takšna zbirka v državi.

Prof. E. Mayer je bil urednik ali član več uredniških odborov domačih in tujih botaničnih revij. Kot območni svetovalec za Jugoslavijo je sodeloval pri fundamentalnem delu *Flora Europaea* in zanj tudi obdelal rod *Pedicularis*. Bil je predstojnik Botaničnega inštituta in pozneje Katedre za botaniko, predstojnik Oddelka za biologijo, dekan in prodekan Biotehniške fakultete in tajnik 4. razreda SAZU, opravljal pa je tudi niz drugih funkcij. Za svoje uspešno delovanje je dobil več državnih odlikovanj, dobil je Kidričevo nagrado za življenjsko delo (1986) in že prej nagrado Sklada Borisa Kidriča (1975) in Jesenkovo priznanje (1979) ter še nekaj drugih slovenskih in jugoslovanskih priznanj. Je častni član Bavarskega botaničnega društva v Münchnu in dopisni član društva *Societas zoologica botanica Fennica Vanamo* v Helsinkih. Ob 70-letnici so mu bili posvečeni 3. številka Biološkega vestnika, 31. zvezek Razprav 4. razreda SAZU in 61. letnik časopisa *Berichte der Bayerischen Botanischen Gesellschaft*.

Na koncu, a ne kot manj pomembno naj omenim(o) tudi dolgoletno pedagoško delovanje akademskega učitelja E. Mayerja. Sprva je predaval Splošno in Sistematsko botaniko, pozneje samo to drugo. Botaniko je 15 let predaval tudi na tedanji Pedagoški akademiji, 10 let pa na Oddelku za farmacijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Študenti se ga spominjamo kot odličnega predavatelja, ki je snov podajal jasno in sistematično, bil pa je tudi, v času, ko še ni bilo sodobnih učnih pripomočkov, nedosegljiv mojster pri risanju na tablo. Pri njem je diplomirala vrsta biologov, ki so se pozneje uveljavili pri pedagoškem in raziskovalnem delu, bil pa je tudi mentor skoraj vsem povojnim biologom, ki so v več kot treh povojnih desetletjih promovirali iz botanike. To svojo dejavnost je razširil tudi na območje nekdanje države; bil je mentor doktorskim kandidatom na drugih jugoslovanskih univerzah, štirje pa so pod njegovim vodstvom promovirali v Ljubljani.

Ko ob ustanovitvi Društva botanikov Slovenije razmišljamo o botanični dejavnosti v naši državi, seveda ne moremo mimo mnogovrstne in dolgoletne ter vsega priznanja vredne dejavnosti našega lavdanda. Naše mlado društvo si šteje v največjo čast, da za svojega prvega častnega člana imenuje botanika prof. dr. Ernesta Mayerja, rednega člana SAZU. Osebnostno pa sem vesel, ker sem, njegov učenec, sodelavec na njegovih ekskurzijah in eden od naslednikov, v imenu Društva botanikov Slovenije smel utemeljiti to imenovanje.

Tone Wraber

Povezave:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Ernest_Mayer

<http://www.gore-ljudje.net/novosti/44767/>

<http://www.leksikon.si/Oseba/OsebaId/98>

Vreš, Branko (2009). *Akademik prof. dr. Ernest Mayer*.

<https://ojs.zrc-sazu.si/hacquetia/article/view/2912/2663>

Fotografija: <http://www.sazu.si/o-sazu/clani/ernest-mayer.html>